

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre — 16 kor.
 Negyedévre — 4 „
 Holnap hához hordva:
 Egész évre — 20 kor.
 Negyedévre — 5 „
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre — 24 kor.
 Negyedévre — 6 „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 szombat utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 8.

A szerkesztőség közléseinek visszaadására
 vagy megőrzésére nem vállalunk.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, szept. 28.

A döntés előtt.

— Politikai tudósítónktól. —

Budapest, szept. 28.

A választási küzdelmek túl haladták már delelő pontjukat. Még egy pár napig visszhangzik az ország a kortések hangos szavától, még egy utolsó erőfeszítése a harcoló pártoknak, azután a szavazás következik.

Kemény harc lesz az idej. Impozáns ütközete az elveknek, melyek viaskodásába egy pár ultra nemzetiségi izgató féktelen kitérőseiktől eltekintve, nem folyt be semmi zavaró körülmény. Méltóság-telejes lefolyású lesz az idej választás, megfelelő a magyar nép érzelmeinek, a mely megbecsüli a politikai harcban is ellenfelét, bármely nemzetiségű vagy felekezeti legyen is az.

Szél Kálmán ismét szavartató embernek bizonyult. Igéretéhez képest a legnagyobb objektivitást tanusította a választási küzdelmek alatt. Saját pártjával szemben mutatta meg leginkább, hogy mennyire szíven viseli a népakarat szabad megnyilvánulását. Pénzt nem kap a szabadelvű jelölt; s állami tisztviselői preszióra sem számíthat többé; (sajnos, nem mondhatjuk ezt a megyei és városi tisztviselőkről!) eltekintve attól, hogy a csendőr és a katona szuronyok a rend fenntartására lesznek kivezényelve, nem mint ed-

dig az ellenzéki polgárok terrorizálására és szükség esetén lövöldözésére.

S ha az 1896-iki irtó választási hadjárat fekete betűvel iratott be politikai történelmünk lapjaiba: akkor az idej választás ünnepet jelent. Az elvek igaz megnyilvánulásának ünnepét. Az ellenzéki pártoknak mód lett adva, hogy tanaikat szabadon hirdessék a nép körében s azoknak a megengedett eszközök segítségével híveket szerezzenek, nem félve attól, hogy a letűnt rendszer brutális választási visszaélései az elvek szabad gyakorlását megakadályozzák. Az az egy bizonyos, hogy a jövő parlament szóharcaiban a választási visszaélések nem fognak ütköző pontot képezni.

Áttérve az egyes pártokra, mindenképp a szabadelvű párt esélyeivel kell foglalkoznunk. Ebben a pártban erős belviszályok dülnek. Az agráriusok és a Bánffy testőrgárdája vivják meg döntő csatájukat a választási küzdőterén. A míg a múlt országgyűlés együtt volt, addig féken tartotta őket Szél Kálmán kérés, majd parancsoló szava. A választók között azonban nem érvényesíti befolyását Szél s nem akadályozhatja meg, hogy ádáz dühvel rontsanak egymásnak a választási színtéren. A küzdelem eredménye ismeretes. A báffista tábor csufos vereségével fog végződni. Ki lesznek irtva a jövő parlamentből azok az elemek, kik a szabadelvűség leple alatt harmincz éven át annyi kárt okoztak az országnak, kik a földmivelő nép érdekeivel mit sem törődve,

csak az önző céljaik teljesítésére fordították figyelmüket. A kik az országot egyes felekezetek és osztályok tulságos pártolásával mások rovására, gazdasági és felekezeti harcba sodorták; s a kik hatalmuk fenntartása kedvéért kész áldozatot hoztak azoknak, a kiktől hatalmukat féltették. Ezek helyét józan elemek foglalják el, a kiknek a múlt rendszer által ejtett sebekért szemrehányás nem tehető, ellenkezőleg, azok orvoslása remélhető.

A szabadelvű párt tulnyomó számmal lesz a jövő házban is képviselve. Tagjainak száma 250 körül fog ingadozni.

Az ellenzéki pártok mindegyike meg fog szaporodni a választásokon. A függetlenségi és Kossuth-párt a legnagyobb bizalommal megy bele a küzdelembe. Amár sokaknak feltűnt, hogy a párt összevissza csak 130 jelöltet állított fel.

A beavatottak azonban tudni vélik, hogy ezen jelöltek közül vajmi csekély szám az, a mely a sikernek nem a legjobb kilátásával veszi fel a küzdelmet, sőt 50 kerületet teljesen küzdelem nélkül nyer el. Kossuth Ferencz, a vezér fellábadt súlyos betegségéből, s a hátralevő választási időt a vidéki hívei között fogja eltölteni.

A Kossuth-párt egy kevésbé jobb szervezéssel 100 taggal vonulhatott volna be a jövő parlamentbe. Bár egykis szerencsével így is felvihetik számukat 80-ra.

Sokkal agilisabban szervezkedett az Ugron-párt. Az elmúlt országgyűlés vége

A „TISZÁNTÚL” TARCZÁJA.

Szeptember.

Irta: Deér.

... Őszi hajnal hasadása, őszi virág fakadása, — elkésett levél az ágon, társaitól elmaradt madárka, hervadó természet lassu haldoklása, — olyan szomorú érzést is kelt a lélekben.

Taraczkay Lea is érezte ezt a fájó melancholia félt, pedig még itt-ott virág is nyílt, zöldelt a bokor is még. De olyan volt mindez, mint a haldokló utolsó mosolya, — mint a búcsúzó nap utolsó, bágyadt sugára.

Nyíló virág fölött száraz levelet sodor magával az őszi szél, — a bokor zöld galya közt messze sárgul a fonnyadt levél. Itt-ott hosszan nyulik az ökörnyal, — mint egy-egy kifejejtett, csillogó fonala annak a hatalmas szemfedőnek, mit titkos kezek szövögetnek-fonogatnak a haldokló természet hatalmas ravatalára.

Taraczkay Lea ott ült az ablaknál és nézte a hervadni kezdő park fonnyadó virágait, bokrait. És a míg nézte, lassan-lassan

elfogta az ő lelkét is valami csendesen fájó szomorúság. Olyanféle gondolatok szállták meg a lelkét, mintha az ő élete is annyira hasonlítana ehhez a szeptemberi képhez.

Nem volt már fiatal. Huszonnyolcz évével ugy gondolkodott, hogy neki már kevés várni valója van az élettől. Elmult a bűbajos tavasz s mint ő hitte, — a napsugaras nyár is, — s a mi ez után jön, az már csak hervadás.

Arva leány volt. Anyját nem ismerte. Tizenhat éves volt, mikor atyját elvesztette.

Taraczkay, mikor érezte halálát, magához hivatva egyetlen távoli rokonát Zarándy Tamást s megígértette vele, hogy halála után hűséges gondozója lesz a Taraczkay birtoknak meg annak a serdülni kezdő gyermek leánynak.

Zarándy megígérte haldokló barátjának, hogy a reá bízottaknak hűséges gondozója lesz. Meg is tartotta a fogadását.

A leányt zárdába küldte, — legalább ott tudta róla, hogy ott jó helyen van. Ő maga meg a hatalmas Taraczkay birtokot kezelte, még pedig nagyon lelkiismeretesen, ugy, hogy a jövedelem évről-évre szaporodott.

A leányt ritkán látta. Csak a szünidőben voltak együtt, — akkor is keveset találkoztak, mert Zarándy a birtokon volt elfoglalva na-

gyobbrészt. Aztán meg az ő harmincz évével nagyon keveset tördött a tizenhat éves Leával.

De megjött az idő, mikor a leány kinőtt a zárdából. Nagy gondot okozott ez Zarándynak. Nem tudta, mit tegyen a leánynyal? Mert akkor Lea sem volt már gyerek, hanem egy gyönyörűen kifejlődött szépséges hajadon.

Zarándy nem tudta, hova költöztesse a leányt? Magánál tartsa-e, vagy hazaküldje egyedül a Taraczkay kuriára.

Végre is határozott. Magához vette egyik távoli idősebb nő rokonát és Lea ott lakott nála.

A leány nagyon jól érezte magát. Talán boldog is volt s maga sem vette észre, mint lesz belőle napról-napra szebb, érettebb nő. Nem volt gondja semmire, meg volt mindene s fiatalos szívvel élvezte szabadságát. Gyermekeknek érezte magát anélkül, hogy észrevette volna, hogy már nem az.

De észrevette ezt Zarándy. Napról-napra látnia kellett ezt a gyönyörű leányt, sokszor együtt volt vele s ilyenkor mindig érezte, hogy ez az állapot így nem tarthat.

Legény ember ő is, — Lea meg szép leány. Mit szól a világ abhoz, hogy ő maga-

Honi készítményü
 Eredeti angol »
 Valódi olasz » és
 Pichler-féle gráci Lodén

KALAPOK

az őszi idényre teljes

Fábry Testvérek

választékban megérkeztek és versenyképes árak mellett beszerezhetők

uridivat üzletében, Nagyvárad, Fő-utca.

Telefon 76.

felé a politikai jóskok halált jóskoltak a kisdéd pártján. S ime 64 jelöltet állítottak az ország minden vidékén s nagyon sok helyen jelöltjük győzelmével fog kikerülni az utolsó ciklus alatt annyit hánytatott Ugron-lobogóval. Maga a vezér is új kedvet kapott a harcra, mert elfogadta újbóli jelöltségét Szilágy-Somlyón. Kerületébe Kossuth-párti jelöltet akartak felállítani ellene, de *Kossuth* Ferencz megtagadott minden támogatást Szilágy-Somlyón esetleg felállítandó pártjabeli jelölttől, mondván, hogy Ugron kibuktatása megfosztaná a magyar parlamentet egyik diszétől. Ezt a loyális nyilatkozatot biztató jelnek tekintik azok, akik a két függetlenségi párt egyesülését még reménylik.

Az Ugron-pártot 25—30 képviselő fogja a jövő cikluson képviselni.

Csendesen, minden emocio nélkül szervezkedett a néppárt. Nem rakta teli a sajtót korteshirekkel, nem teszi közzé jelöltjeinek számát, névsorát s szinte azt a tudatot kelti a párttól távol állóban, hogy a néppárt napja leáldozott.

Azok azonban, akik a néppárt mostani harci taktikáját ismerik, azok azt állítják, hogy a néppárt szerfölött erős. Alig van megye, a hol a néppárt elveinek talaja ne volna, a felállított jelöltek közül alig van, a ki legalább is erős küzdelmet ne provokálna a vele szemben állóval. A néppárt képviselőinek száma megfogja haladni a harminczat.

A mostani választások szomorú gyümölcse lesz a nemzetiségi izgatók bekerülése a pártba.

A szászok eddig is teljes számban benn voltak a házban, de az állam-eszme híveinek vallották magukat. Nem voltak veszélyesek. De minden politikust komoly aggodalommal tölt el az az izgatás, mely főleg a felvidéki tótok körében egyes túlzó nemzetiségi izgató részéről nyilvánul. Az eredmény nem lesz valami fényes a lelketlen izgatókra, a

mennyiben legfeljebb 3—4 fog közülök a parlamentbe bekerülni és ezeknek is először a kuria rostáján kell majd valószínűleg keresztülmenni.

A szocialisták is állítottak fel jelölteket.

De ezt nem vehetjük komolyan s működésük nem megy túl a szereplési viszketeg határan.

Az említettek szerint tehát az ellenzéki pártok szaporodni fognak, a kormánypart rovására, amely 50—70 tagot veszít. Az ujonnan alakulandó kormánypart még mindig többséggel fog ugyan birni, de nem hathat többé tömegével; meet az érvek igazi harcában a szavazógép semmi jelentőséggel sem bírhat.

Választási mozgalmak.

Gábel Jakab programbeszéde.

Mint már megemlékeztünk róla, *Gábel* is megtartotta programbeszédét Beregben — két nagyváradi községi iskolai igazgató korteskedése mellett. A programbeszédéről a következő értesítést vettük:

A felvidéki (beregmezei) szabadelvű párt jelöltje, *Gábel* Jakab, nagyváradi polgári iskolai igazgató e hónap 25-ikén tartotta meg programbeszédét Nagy-Beregen és Bilkén. Mindkét helyen nagy közönség hallgatta meg. Bilkére megérkezvén, a piac téren tartotta meg beszámolóját. Beszédében elsőbbséget fejtette, hogy ő a szabadelvűségnek tántoríthatatlan lelkes híve s így természetesen *Szell* Kálmán politikájának is hű harczosa kíván lenni. Fejtette gazdasági életünk különböző ágazatainak állapotát s ebből kifolyólag arra a következtetésre jut, hogy virágzó ipart kell teremtenünk. Ha ez lehetséges a közös vámterület alapján, akkor kívánja fentartását, de ha arra a tapasztalatra jut, hogy az ipar fellendítésének akadályozója a közös vámterület, az esetben az önálló vámterület föllállítása mellett fog kardoskodni. Kívánja a szónok, hogy az egyenlőség eszméje minden vonalon érvényesüljön s éppen azért sürgeti az 1848. huszadik törvénycikk végrehajtását, melynek értelmé s rendelkezése szerint, a törvényesen

bevett vállásfelekezetek egyházi szükséglete az állampénztárból fedeztessenek, különben is ezen törvény végrehajtását maga a miniszterelnök is kilátásba helyezte. Kívánja továbbá a szónok az adózásnak progresszív alapon való reformálását. Rokonszenvezik a tisztviselők fizetesemelési mozgalmával, de a miről olyan kevés szó esik e nagy mozgalomban, ő kiváltképp a tanítók anyagi helyzetének javítása mellett is fog kardoskodni. Megemlékszik a rutén akcióiról is, amely ezt a kerületet közvetlenül érinti. Azt mondja, hogy a nagy hűhóval megindított mozgalomnak az az eredménye, hogy a szegény ruténségnek nyújtott alalmazásával azoknak biztos megélhetését távolról sem mozdították elő s a szövetkezetek föllállításával sok száz kis existenciát tettek tönkre, a rutén ügyet nem vitte előbbre. A parasztember egész esztendei fűszer- és egyéb bolti árucikk fogyasztása nem tesz ki többet mint 20 forintot s ha ezt a szövetkezetben vásárolja, megtakarít mellette két, legfeljebb három forintot évenként. Ez a megtakarítás nagyon kevés segítség s ezért nem volt érdemes annyi sok kiskereskedőt nyomorba dönteni. Ipart kell teremteni e vidéken, melynél a szegény rutén nép munkabírását értékesíthetné, amelynek segítségével megélhetése állandóan biztosítható lenne s hogy minél többet áldozhassunk kulturánk felvirágztatására, kívánatosnak tartja a katonai szolgálati időnek két esztendőre való leszállítását, a közigazgatás egyszerűsítését.

A választás okt. 3-án lesz.

Hogy *Gábel* ilyen merészen elítéli a boldog emlékü Egan akcióját, az természetes dolog, hisz ő-szövetségi alapon áll s ő-szövetségi szavazatokra számít. De úgy halljuk, hogy a mellette szavazók száma csekély lesz. Mandátumhoz nem jut, továbbra is Nagyváradon marad.

Ujvidék, szeptember 22. *Vucsetics* Illés dr. ügyvéd, a kit a »Branik« léptetett fel, tegnap tartotta meg programbeszédét, a melyben — mint a Magyar Távirati irodának jelentik — csupán szerb nemzetiségi érdekek kielégítését követelte. A »Zastava« a radikálisok nevében nemcsak passzivitást kíván, hanem *Vucsetics* jelöltetését ellenzi.

Ozora, szept. 28. *Jovanovics* István, az ozorai kerület volt képviselője tegnap tartotta meg választókerülete székhelyén programbeszédét, melyben kijelentette, hogy mindenkor odatörekszik, hogy mint görög keleti vallásu

nál tartja ezt a szép s hozzá még dús gazdag leányt? — Vajjon nem gondolja-e mindenki, — s talán jogosan, — hogy a maga számára neveli ezt a szépséges virágot, — s csak azért sáfárcodik olyan gondosan a Taraczkay birtokon, hogy minél több legyen a hozománya — feleségének.

Zarándy becsületes, férfias lelke nem tudta elviselni ezt a gondolatot. Aztán meg nem akarta, hogy az a leány a világ szájára kerüljön.

— El fog válni tőle, haza fogja küldeni, — gondolta magában.

Es mikor erre gondolt, úgy érezte, mintha valami fájó érzés nyilalnék a szívébe. Fájt neki a válás gondolata.

Megremegett a férfi erre a fölfedezésre. Szerette volna messze elűzni magától ezt a gondolatot, — de hiába. Minél többször foglalkozott vele, annál inkább érezte, hogy az a lány megzavarta lelki egyensúlyát, érezte, hogy szereti Leát.

De azért nem habozott. Annál erősebben érlelődött meg lelkében a határozat, hogy a leányt elküldi saját birtokára. Aztán kerülni fogja s bármi történjék is, sohasem fogja neki elárulni szerelmét.

Nem várt sokáig. Felkereste Leát s nyugodt, határozott hangon beszélt hozzá.

— Látja Lea, maga már nem kislány s én jobbnak gondolnám, ha most már a saját házába, saját birtokába költözne. Néném elmegy magával s én majd tovább vezetem a birtok ügyeit.

A leány a férfira emelte mélytűzű szemét s most még gondtalanul, mosolyogva válaszolt neki.

— Ugyan miért akar elküldeni? Hisz én itt oly jól érzem magam, olyan boldog vagyok.

Volt valami melegség a leány hangjában, a mikor ezt mondta. Talán kiérezte ezt Zarándy is, — mert hirtelen, kissé izgatottan válaszolt.

— Nem maradhat Lea, — mondta nagyon is határozott hangon; — a világ szája miatt nem maradhat kegyed egy legényember házában. Nem gyerek már, én meg nem vagyok elég vén arra, hogy esetleg ne beszélhetnének rólunk. Azért akarom, hogy menjen!

A leány most már elsápadt s mintegy akaratlanul lopta be magát lelkébe az a gondolat, hogy egy ilyen nagy leány útjában is lehet egy férfinak, ki tán már asszonyt szeretne a házhoz hozni. Erre a gondolatra könny zökött szemébe, de azért nyugodt hangon szólt Zarándyhoz.

— Jó, megyek! — köszönöm, hogy eddig oly nagyon kellemes otthont nyújtott.

Kezét nyújtotta a férfinak. Zarándy lassan oda vonta ajkához azt a parányi, fehér kezét s aztán minden szó nélkül elhagyta a leányt.

Lea hosszan nézett a távozó férfi után s nem is vette észre, — mint foly végig bársonyos arcán könnye. Ugy fájt neki az a tudat, hogy mennie kell innét. De mit tehetett?

Elment, hogy új életet kezdjen? Ki tudja milyent?

Zarándy azt gondolta, hogy Lea vig életet fog élni. Mulatni fog, mint tennék azt a többi, hozzá hasonló sorsban lévő leányok. Csalódott.

Lea nem járt sehová. — Hiába hívták a legényesebb mulatságba.

Pedig ugyancsak sokan szerették volna ismerni a dús gazdag leányt, ki hozzá még szép is. De Lea nem mutatta magát. Mégis akadtak, kik próbát tettek s megkérték kezét. Lea udvariasan bár, de határozottan visszautasított minden ajánlatot. Végre is az a hír járt el róla, hogy egyáltalán nem akar férjhez menni.

Feltűnt ez a dolog Zarándynak is, ki mindig ritkábban s ritkábban kereste fej Leát. Egy alkalommal, mikor éppen nála volt, — elő is hozta a leánynak.

— Mondja Lea, miért vonakodik annyira a férjhezmeneteltől? Hígyje el, hogy sokkal boldogabban élne, egy szerető s szeretett férfi oldalán.

A leány nem nézett a férfira, hanem úgy válaszolt neki halk, kissé remegő hangon.

— Igen egy szeretett férfi oldalán! De mikor az a szeretett férfi nem jön.

Zarándy nem szólt többet. Azt hitte, hogy a leánynak van egy titkon szeretett ideálja, — kinek emlékeért feláldozza ifjuságát. Fájt ez a gondolat a férfinak s csak annál ritkábban kereste fel a leányt.

Eszrevette Lea is, hogy Zarándy úgy szólván kerüli őt. De mikor okát kérdezte,

ember, a román és szerb egyház testvéries egyetértését előmozdítja. A beszédet nagy tetszéssel fogadták, mire *Pupuleszko* János a választók nevében megköszönte Jovanovics eddigi működését s újból felajánlotta a jelöltséget, a melyet Jovanovics István el is fogadott.

Pécs, szeptember 28. A szentlőrinczi körületben *Hoitsy* Pál a függetlenségi párt jelöltje, a ki Olay Lajossal járja be a kerületet. Olay naponként feljelentéseket tett a hatóságokhoz, a melyekben a tisztviselőket korteskedéssel, terrorizmussal vádolja. Most, mint a hogy a Magyar Távirati Iroda jelenti, a szentlőrinczi szabadelvű párt elnöke emelt panaszt Olay ellen és pedig hatósági közegek iránti izgatás, hatósági közegek megrágalmazása s a választói joggal bíró szabadelvű tisztviselők fenyegetés által ezen jogok szabad gyakorlásában való megakadályozása czímen. A panaszt illetékes helyről a főispánhoz küldték, a honnan a bírósághoz tették át.

Pécs, szept. 28. A pécsi függetlenségi párt eddig még nem állított jelöltet. Kossuth Ferencz ajánlatára azonban *Tompa* Antal léptették most fel, a ki nagy hallgatóság előtt tegnap este mondotta el programbeszédét. Mikor haza felé hajtattott az ifjuság kifogta kocsiából a lovakat. *Tompának* kevés kilátása van a győzelemre, mert Pécs város közönségének túlnyomó része *Erreth* János szabadelvű párti jelölt mellé sorakozik.

Tur Szent-Márton, szeptember 28. *Révay* Gyula báró, a szucsányi szabadelvű jelölt tegnap Ruttkán tartotta meg programbeszédét. Ebből az alkalomból *Szell* Kálmán miniszterelnököt táviratilag üdvözölték. Erre *Szell* Kálmán miniszterelnök a következőleg válaszolt:

Szives üdvözlésükért és igaz ragaszkodásuk biztosításáért fogadják hálás köszönetemet és legszívélyesebb üdvözlémet.

Szell.

Makó, szept. 28. A makói szabadelvű párt képviselőjelöltje *D'Orsai* Olivér gróf e hó 29-én érkezik Makóra, hogy programbeszédét megtartsa. A jelöltet, a ki Szegedről érkezik, mint a Magyar Távirati Iroda jelenti, 100 tagu bandérium várja a Maros hidjánál és a városba kíséri.

A bihari Rip van Winkle.

A Magyar Gazdák Szemléjének ma megjelent szeptemberi füzeté »Társadalmi Krónika« cz. közleményében hozza ezt az aktuális és helyi érdekű apróságot:

A gönczi levél fölriasztotta a régi rendszer hűhógó baglyait, azok riadtan rebbentek föl és fölverték a *bihari Rip van Winklét*, aki előjőve Nagyváradra és keresi a régi kortes-főispánokat s a hivatalos pressziót és keresi a viczinálistákat és állami engedményeseket és dudolja a régi nótát. Az emberek bámulva nézik: »Más világ van most! Aludtál, öreg. Most a tiszta választás, az inkompatibilitás s az agrarizmus járja.«

Az öreg tündödvé néz maga elé, tündödvé törülgeti feketé pápaszemét.

— Tiszta választás? Inkompatibilitás? Agrarizmus? — Én ezeket nem ismerem.

»Nincs is itt neked már kereseted, öreg. Jobban teszed, ha visszamégy aludni a barlangodba.«

S a bihari Rip visszamegy a hegyek közé és alszik tovább.

Vagy tíz éve Nagyváradról Biharországot jártuk be. Csengő-bongó, zászlós szekér ötven vitte a vendéget a bihari hegyek közé, fel a szők hegyi völgyekbe, oláh falucskákön által. A nyomorult viskók népe a sok csengő-bongó szekér elől félve bujt a kapu mögé; nyájas arcczal nem köszöntött, bizó szemmel mosolyogva nem várta az uri népet. Tíz év előtt történt ez, mikor szociálistámszról a Tisza, Körözs mentén nem tudott még a világ. Miért buvik vadul, félve uri nép elől a paraszt? Ime, megvan rá a válasz.

Marha, barom s egyéb állatnéven szólítják a parasztot, ha a haja hófehér is s kortól görnyedt dereka; s keményen ráripakodnak; és az utat, fel a völgybe, a kövecses vizpart mellett most csinálták: uti munkára hajtották a parasztot, azt is, a ki a magáét régesrég leoldogozta. Kétszer hajtani a munkára, kétszer venni meg az adót a paraszton — itt a földön nem ritkaság; s a tudatlan, koldusnépnek vért szívja a piócza; gonosz falupióczája, a ki sokszor maga a falusi bíró. Bihar-ország, Tisza-ország, így él a nép hegyeid közt; magyar ur nem törődik vele, a magyar szó mind kemény szó a parasztnak.

Hej! bihari öreg Rip, van még egy szó, amit nem értesz, a mit soha sem értettél, nagy kárára tenfajodnak: a társadalmi köteles-

ség. Az a szivbe irott törvény, mely azt mondja: gyámoltsad a szegényt, tudatlant.

S ez már pikáns. Az öreg generális, kinek a pártfegyelem volt az egyetlen jelszó egyházban és törvényhozásban s ki a liberáliszmus szent nevében segített az egyházpoltikai törvénnyel halálosan megsebezni a protestantizmust, Pápán most maga kötözgeti a sebet a belmisszióval, a melyet mostanig lenézett. Fia pedig az iparos ifjaknak a keresztény erkölcs szükségét hirdeti.

Nagyot fordult a világ!

A szabadkőművesekre rossz idő jár. Egy híres szabadkőműves-dinasztia kihalófélén; az eszéről híres nemzetség sarjai dőlnek ki sorban; meghalt Magyarország legeszesebb s legnépszerűtlenebb embere. Intés van ebben. Hogy a közéletben az ész mellé egy kis sziv is kell.

Maszk.

Tiszta választás a hivatalokban.

A kormány figyelmeztetése megérkezett.

A lapok vastag betűkkel hirdették az igazság ígét: ezután tiszta választások lesznek, a pressió mandátum megsemmisítést von maga után és fegyelmet. Szavazzon kiki szive szerint.

A kormány ezen jog, törvény és igazságban gyökerező rendelete örömmámorba ringatta a Kárpátokat és az Adriát.

A lélekemelő jelenségek egymást érik e rendelet nyomán.

Falun.

A kupaktanács elbámulva nézi a szolgabírói leiratot. A bíró megvakarja a fületövét s kimondja a nagy szót:

— Hát most mán igazándiba fogunk szavalni.

Az esküdtek bólongatnak rá s emlegetni kezdik régi időknék kortesfogásait.

— No hát ennek is vége. Más idő lesz ezután.

A beszéd végeredményét leszűrő eme mondást hirtelen kocsizörgés zavarja meg.

A szolgabíró köszönt a tanácsházba:

— Jó napot bíró uram! Olvasták a miniszteri leiratot?

— De bizony igen! E mán igazság!

Zarándy nagymérvű elfoglaltságával menetegette magát.

Igy ugyszólván egyedül élt a leány. Es ez az egyedüllet mindig szomorubbá, halványabbá tette.

Most is, hogy ott ül az ablaknál s ugy végig gondolja életét, ugy fáj a szive, ugy feljajdul a lelke.

— Istenem, — sóhajt föl, — milyen örömtelen is éltem. Nincs senkim, — gazdag vagyok, — s mégis ugy kell elhervadnom, mint a dércsipe virágnak, szeifő hajtottá levélnék.

Es csak nézte tovább a hervadó virágot, a lombját vesztegetni kezdő fákat, könnye kicsordult és a még mindig szép leány sirt fájón, keservesen.

Csak nagysokára, akkor tért magához, mikor inasa Zarándyt jelentette be.

A leány gyorsan felszárította könnyeit s mosolyogva fogadta a belépő Zarándyt.

— Isten hozta! Csakhogy egyszer nálam is mutatja magát.

A férfi kezét csókolta a leánynak. Sáppadt volt nagyon s mikor beszélt, ideges, izgatott volt a hangja.

— Búcsuzni jöttem Lea! Ma kaptam meg kinevezésemet az egyik külföldi követséghez. Szeretem a munkát, — dolgozni akarok. Igaz, hogy már nem vagyok fiatal, — de nekem nem is a karriér kell, — hanem a munka. Itthon nem találok elég teret munkakedvemnek, azért megyek.

Pedig nem volt igazza. Nem a munkakedv hajtotta, üzte Zarándyt a távolba, hanem a

szive, szerelme. Erezte, hogy itt a leány közelében fogyni kezd ereje. Félt, hogy egyszer csak elárulja szerelmét s vajjon mit fog gondolni a leány róla?

Önzőnek, haszonlesőnek fogja hinni, ki talán csaka Taraczkay uradalomra számít. Eza gondolat, ez a tudat kergette a férfit.

Lea sáppadtan ült helyén, míg a férfi beszélt. Szólni szeretett volna, de nem jött hang az ajkára s csak nagysokára tudott szólni.

— Mikor utazik? — csak ennyit kérdezett.

— Holnap reggel, — válaszolt a férfi. Itt átadom kegyednek ügyvédem czimét. Bármire lesz szüksége, csak forduljon hozzá. Reám mindig számíthat s ha szolgálatomra lesz szüksége, csak egy sort írjon, s én rögtön jövök.

Aztán elváltak. Lea egy szót sem szólt a távozó férfinak.

— Mily könnyen, mily hidegen vesz búcsút tőlem, — gondolta a férfi s lassan ment végig a park homokos útján.

A leány meg ott zokogott szobájában.

— Ő is elment... most már senkim sincs. Itt van hát az ősz, a hervadás... a halál...

Es csak sirt, zokogott tovább. Mikor szohalánya bejött, hogy vacsorához hívja, — visszaküldte azzal, hogy rosszul érzi magát s nem eszik. Azt is meghagyta, hogy hagyják magára, mert lefekszik.

Pedig nem feküdt le. Ott ült a pamlagon haloványan, reszketve, — mint egy kettőtört

virág. Agyában ezernyi gondolat kavargott s ő nem tudta kiválasztani azt az egyet, a mely megnyugtatta, megvigasztalta volna.

Az egész éjet átvirrasztotta s nem is vette észre, hogy a reggeli nap első sugára ott tánczol az ablakon.

Csak akkor rezzent föl, mikor a közelből kocsizörgés hangzott föl hozzá. Tudta, hogy Zarándy most utazik s erre kell mennie.

Odasietelt az ablakhoz. Epp akkor hajtott arra Zarándy. Köszönt a leánynak, ki kezével intett egy »Istenhozzád«-ot, aztán újra elfogta a zokogás ugy, hogy egész teste vonaglott bele.

A férfi még egyszer visszapillantott. Látta a leányt az ablaknál, észrevette, mint vonaglik meg egész teste a fájó zokogástól. Ez csak egy pillanatig tartott, a másik perczen a férfi már ott állt a leánynál, átfogta annak karcsu derekát s ugy beszélt hozzá szenvedélytől reszkető hangon.

— Lea, szerelmem, üdvösségem!

A leány meg oda borult a férfi keblére s zokogástól elcsukló hangon mondta:

— Ne menj el!

Egy betévedt őszi napsugár meg ott tánczolt a fejük fölött. Mintha mondta volna:

— Látjátok, van még szeptemberi virág-fakadás is, — bár hervad már a virág — költözik a madár, s hull alá a levél...

— Hát bizony így kellett volna már régebben is. Milyen jó most nekem is, hogy gondom sincsen a választásokkal. Hát kigyelmetek hová állanak?

A tanács össze sunyit, de előttük a miniszteri rendelet, hát csak bizalomra gerjednek:

— No! eleget vót muszáj kormányra szavalni, mán most ha begyűtt az új rend, csak megpróbáljuk a mi pártunkra adni a voksot. Eljen a függetlenség!

A szolgáliró helyeslőleg bicezent, majd feláll, hogy fordul egyet a községben.

Mig oda jár, felbuzdul a virtus az emberekben:

— No! előbb beszéltünk volna így előtte, majd melegegett volna a fülünk töve, de most, mukogni se mert. Nagy erő a miniszter levele!

Ez alatt telik az idő s a szolgáliró is visszatérül. Az arca komor, a hangja rideg.

— Baj van ám a községben. A kutak türeltlen állapotban vannak, a szemét nines kihordva, valóságos közegészségügyi kihágás minden udvar a bíróval együtt. Itt példát kell statuálni. Ha tiszta választás jön, legyen hát tiszta minden. Ez a rendje.

Es másnap jön a sok itéleti értesítés. Ki 100, ki 200 koronára van büntetve, közegészségügyi kihágás miatt.

E falu összeröffen. Mennek a főszolgáliróhoz:

— Uram! oda a télire valónk, ha ezt a tenger birságot behajtják rajtunk. Régen is úgy volt a községben minden, még sem volt baj, nem igazság ez.

— Hja! régen sok minden máskép volt. Kigyelmetek is máskép gondolkoztak, mi is. Most hát maguk is máskép gondolkoznak mi is.

A bírónak hirtelen világosság gyul az agyában:

— Mán minek gondolkoznánk más képen. A régiek maradunk mi, most is.

— Hát maradunk a régiben akkor mi is.

Parolázás, pálinkázás, a tiszta választást pedig elvitte a kut és szemét gödör.

Pressió azonban ma már nincs és nem is lehet.

Városban.

A hivatalnok sereg olvasta a lapokban, hogy szabad a választás és büntetést kap az a főnök, aki pressióal. Ugy irták a lapok, hogy ilyen rendelet a főnökökhöz is jött kihirdetés végett.

Első nap ellenzéki tollal járnak a hivatalnokok s alaposan fellendítik a toll ipart.

Második nap várják a főnök ur hirdetését. Harmadik nap sokan már csak a zsebükben hordják a tollat. Negyedik nap aggódó esendben hajolnak írásaikra.

Kopogtatás hangzik. Egy ur lép be, ki végtelenül szimpatikus a hivatalnokok előtt, mert ő volt az, ki egy hivatalnok társukat feljelentett egy választás után s azt rögtön át is helyezték.

A szimpatikus ur egy ívet tesz az asztalra. Kisebb az ív, mint a miniszteri leirat, de nagyobb a hatása:

— Uram! pártunk állásáról szeretnék némi tájékoztatást nyerni, kérem minden presszió nélkül írja fel mindenikük, hogy kire szavaz.

Gondolom, hivatalos óra alatt nem igen szabad zavarni a tisztviselőket, de a szimpatikus urnak elnézik s örömmel rohan a sok családos szegény, de fizetésemelést Tisza által biztosítva látó tisztviselő alá írni voksát.

Hová?

En Istenem, a szó még csak elrepül, de az

írás az marad, hát persze, minden pressió nélkül oda, ahol nem lesz baj.

Pressió hát itt sincs.

A redakcióban.

A szerk. szól:

— Hallja Kóby! Ugy látom elsején nem kér folytatólagos előleget, hisz olyan jó kedve van, hogy folyton karczolatokat ír. En nem akarom pressióalálni, de cikk még nincs.

Persze abba hagyom kérem a karczolatot. Nem pressió miatt, no csak az kéne, hanem — mert elment a kedvem.

Hát így lett boldoggá a magyar.

Kóby.

UJDONSAGOK.

A kereskedelmi miniszter a tisztviselőkhöz.

A Magyar Királyi Posta és Távirada Rendeleték Tárának f. hó. 19-én kiadott 49. száma Hegedüs Sándor kereskedelmi miniszternek 60.411. sz. rendeletében közli az 1899. évi XV. törvényeknek a posta- és távirada tisztviselőket érdeklő részét. Ezek közül kiemelkednek a következő szakaszok:

3. §. 11. p. Ha a közhivatalnok olyan választónak, a ki az ő hivatali alárendeltje, arra nézve, hogy *mely jelöltre szavazzon, vagy mikor szavazzon, vagy hogy a szavazástól tartózkodjék, utasítást adott, vagy bármely választól hivatali hatáskörébe eső cselekménye vagy mulasztása, illetőleg ezekre vonatkozó ígérete vagy fenyegetése által, vagy pedig általában hivatalos hatalmának felhasználásával bizonyos jelölt mellett vagy elleni szavazásra, vagy a szavazástól való tartózkodásra birt, vagy hivatalos hatalmával élve kényszerített — a választás érvénytelen s annak megállapítása kérvény útján kérhető 168. §. Azon közhivatalnok, illetőleg rendezett tanácsu városi és községi hivatali alkalmzott ellen, ki a választási törvényeket, különösen jelen törvény intézkedéseit és az ezekre alapított hatósági intézkedéseket megsérti, a menyiben cselekvése vagy mulasztása súlyosabb beszámítás alá nem esik, *fegyelmi eljárásnak* van helye.*

Előkészületek a választásra.

Mezey Mihály választási elnök tegnap délután értekezletre hívta össze a politikai pártok vezetőit, és bizalmi férfait, hogy a csütörtöki képviselőválasztásnál követendő eljárást megbeszéljék.

Az értekezleten Mezey Mihályon kívül résztvettek: dr. Hoványi Géza választási hely. elnök, Hlatky Endre a szabadelvűpárt elnöke, Szokoly Tamás a függetlenségi párt alelnöke Gerő Armin főkapitány, Stern Hermann és Beczkay Lajos a függetlenségi párt bizalmi férfiai, Mihelffy Lajos és Huzella Gyula, a szabadelvű párt bizalmi férfiai és Istvánffy István vál. jegyző.

Első sorban azt a kérdést tárgyalták, hogy az egyes pártokat melyik kapunál állítják fel.

Hosszas eszmecsere fejlődött ki, de megállapodásra nem tudtak jutni. Végre is a törvényben előirt módhoz fordultak és sorshuzás útján döntötték el, hogy melyik pártnak hol lesz a helye és a választási urnához hol járhatnak fel.

A sorshuzásnál a függetlenségi pártnak jutott a Szent László-tér és így a Barabás Béla pártjához tartozó szavazók a Sas száloda főkapuján jutnak a szavazó helyiségbe.

A szabadelvűpárt pedig a sas-utcai kapunál táboroz s a keskeny lépcsőn megy szavazni. Eddig tudvalevőleg minden választásnál a 48-as pártot szorította ide a választási elnök önkénye.

A szocialisták, ha ugyan állítanak jelöltet, a főbejáratnál, a 48-asok mellett foglalnak állást.

A szavazatszedő bizottságokkal az állandó összeköttetést a szabadelvű párt részéről: Hlatky Endre és Ullmann Sándor, a függetlenségi 48-as párt részéről Szokoly Tamás és Beczkay Lajos tartják fent.

Dr. Hoványi Géza indítványozta, hogy a készenlétben levő katonaságot már reggel állítsák fel a választás környékén.

Szokoly Tamás, Gerő Armin és Mezey Mihály elleneztek ezt, mert szükség nincs rá.

Az értekezleten jelenlevők abban állapodtak meg, hogy a katonaságot nem szükséges már reggel felállítani.

Szokoly Tamás azon javaslatot terjesztette elő, hogy a rendőrség mellé polgárőrséget szervezzenek; ez által a rend jobban lesz biztosítva.

Az értekezlet ezen javaslatot elfogadta.

*

Az értekezlet után Gerő Armin főkapitány megjelent a 48-as Népkör helyiségében, ahol a nagyszámban összegyűlt párttagok lelkesedéssel fogadták.

A főkapitány előadta, hogy a rendőrtisztviselőket és rendőröket akként utasítja, miszerint semmi dologban önállóan ne intézkedjenek, és önként senkit le ne tartóztassanak a választásoknál. Ha letartóztatás szüksége fog fenn, a rendőrség a polgári mozgó őrség egy tagját veszi magához s a letartóztatást csak a legvégső esetben vegyék igénybe. A főkapitány kérte a párttagokat, hogy támogassák a rendőrséget nehéz feladata teljesítésében.

Szokoly Tamás üdvözölte Gerő Armin mint polgárt és barátot s biztosította, hogy a rend fentartásáról gondoskodnak.

A polgári őrségnek, mely mintegy 100 tagu lesz, vezetését Stern Hermann vállalta el.

A főkapitány korrekt, előzékeny eljárása általános tetszést és elismerést keltett.

TAJÉKOZTATÓ.

Régészeti és történelmi muzeum. (Schlauch-park) nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3-5 10 krért. Kedden és csütörtökön d. u. 5 óráig 20 krért. Más időben 50 kr.

Szeptember 29. A nagyváradi ipartestületi iparos ifjuság szüreti mulatsága a Sasban.

Szeptember 29. Harmadik jubileum körmenet; kezdődik d. e. 8 órakor a Szt. László templomban.

Szeptember 29. A nőegylet közgyűlése.

Szeptember 29. A lövészegylet közgyűlése.

Október 1. A »Biharmegyei Orvos-Gyógyszerész- és Természettudományi-Egylet« szakülése d. u. 5 órakor.

Október 2. Képviselőválasztások Biharmegyében.

Október 3. Képviselő választás Nagyváradon, a Sasban.

Október 5. Gyermekkiállítás a lelencházban d. e. 11 órakor.

Október 5. A Fehér Kereszt-egylet közgyűlése d. e. 10 órakor.

Október 9. Megyebizottsági tagok választása Biharmegyében.

Október 14. Az általános szüret kezdete a nagyváradi hegyen.

Október 19. 20. Lóverseny Nagyváradon.

November 19. Az Erzsébet leányvárház zászlószentelési ünnepélye.

* Személyi hír. Nátalussy Kornél kir. tanácsos, tanker. főigazgató a vall.- és közokt. miniszter megbízásából sürgős hivatalos ügyben Fehértemplomra utazott.

* Kinevezés. A vallás és közoktatásügyi min. kir. miniszter Bányai Lajos okleveles tanítót a mező-telegdi állami elemi népiskolához rendes tanítóvá nevezte ki.

* **Szent Mihály napja.** A kalendarium szerint már beköszöntött az ősz, de a régi emberek előtt Szent Mihály napja hozza meg az őszi hervadást. Pár nap még, s a zöld levelek elsárgulnak, lehullnak a földre, őszi takarónak. A nyár elrepült s itt a hervadás ideje. Még pompás, verőfényesek a napok, de már éjjelenként lehül a levegő. — A régieknek nevezetes volt ez a nap, mert ekkor indult meg az a kellemetlen népvándorlás, amit költözkedésnek neveznek. Ma már vége ennek; későbbre, kellemetlenebb időre tolták a czók-mókok hurczolását. — A Szent Mihály nap alkalmából tegnap már este 7 órakor s ma reggel 5 órakor harangoztak a templomokban. Ez a rend lesz egész tavasznyílásig: Szent György napig.

* **A kiskereskedők gyűlése.** A nagyváradai kiskereskedők ma d. u. 2 órakor az Újvilág-kávéházban gyűlést tartanak, melyre a szavazó kiskereskedőket szívesen látják.

* **Utolsó jubiláris körmenet.** Ma megy végig utoljára a mostani jubiláris búcsu körmenete városunkon. A körmenet a sz. László templomban reggel 8 órakor kezdődik, honnan Széchenyi Jenő apátkanonok vezetése mellett a kapuczinusokhoz vonul. A kapuczinus atyáknál az ünnepélyes misét Széchenyi Jenő apátkanonok tartja, ez ünnepélyes sz. beszédet pedig Nogely István cz. kanonok, tanítóképző igazgató. Ezen körmenet, a sz. László templomban ünnepélyes Te Deummal lesz befejezve.

* **Uj gazdasági tudósító.** A m. kir. földmívelésügyi miniszter Schwartz Jakab élesdi lakost az élesdi járásba gazdasági tudósítói tiszttel bizta meg.

* **A jogakadémiai választások.** Tegnap tartotta meg programbeszédét a helybeli kath. jogakadémia olvasóköriének elnökjelöltje, Molnár Kálmán. A programbeszédén ott volt a jogászság színe-jáva, az olvasóköri választók nagy többsége s valamenyien a legnagyobb lelkesedéssel tették magukévá Molnár programját, melynek valamenynyi pontja olyan, hogy a jogakadémiai ifjuság közt eddig fennállott igaz kartársi jó viszonyt s az ifjuság jó hírnevét csak emelni fogja. Molnár Kálmán beszédét mindvégig nagy figyelemmel hallgatták s végül zajosan megéljenezték. A beszéd általában a legjobb benyomást keltette; Molnár híveinek is volt alkalmuk egymással találkozni s arra a meggyőződésre jutni, hogy az ő részükön van minden tekintetben a felsőbbség s így győzelmük bizonyos. A segélyegyleti elnökségért Illés István, Juricskay Barna és Szolcsányi Béla küzdenek. A választás holnap, hétfőn este lesz 6 órakor.

* **A nápolyi pestis.** Nápolyból táviratozzák: A vizsgáló-bizottság megállapította, hogy az első gyanus eset ezelőtt három héttel történt. Egy hajómunkást, a kinek mirigyei erősen megdagadtak, a kórházba vittek, a hol az orvos gyuladases lágyék-sérvet konstataált. A munkás néhány nap mulva meghalt. Két-három nappal később egy másik munkást hoztak a kórházba, a kin ugyanazok a betegségi tünetek mutatkoztak. Az orvosok rajta is lágyék-sérvet állapítottak meg. Ez a munkás is meghalt néhány nap mulva. Csak a harmadik esetről támadt az orvosokban az a gyanu, hogy talán mégis pestises betegekkel van dolguk. Ezt a gyanujukat megerősítette az a körülmény is, hogy a hajókról százsámra rohantak a patkányok a kikötőhidakra, a honnan a vízbe estek. Egy másik nápolyi távirat a következőket jelenti: A városban a legnagyobb rend van s az orvosok nem konstataáltak újabb pestisesetet. A belügyminiszter a nápolyi prefektusnak táviratot küldött, a melyben dicséri a lakosság mintaszerű viselkedését és a hatóságok energiáját. A közmuokügyi miniszter a kikötőben nagyszabásu munkákat rendelt el az inség elhárítására.

* **A király köszönete.** A király Veszprém és Baranya vármegyék, valamint Verőcse vármegye közönségének a miniszterelnök útján legfelsőbb megelégedését fejezte ki azért a hazafias és buzgó készségeért, melylyel a hadgyakorlaton megjelent katonaságot és személyiségeket fogadták, elhelyezték és ellátták, valamint azokért a biztonsági és közrendészeti intézkedésekért, melyek eredménye a hadgyakorlatok egész területén és tartama alatt tapasztalható volt.

* **Kinevezés.** A vallás- és közoktatásügyi miniszter Vidovich Béla nagyikindai főgimnáziumi rendes tanárt a helybeli áll. főreáliskolához az ábrázoló mértan rendes tanárává kinevezte.

* **Az árvaház hiánya.** Városi árvaházunk már évek óta áldásosan működik s a város áldozatkésztségéből évről-évre tovább fejlesztik. Eltekintve azonban attól, hogy az egész építkezés elhibázott volt, mert a sok felesleges dolog elnyelte az árvaház-alap vagyonának a felét. De egy nagy hiánya még mindig van az árvaháznak. Nincs bevezetve a vízvezeték, holott a vízmű a város tulajdona. A gyermekeknek a földszintről kell felbordani a vizet. A választmány kötelessége mielőbb gondoskodni ezen hiányról.

* **A hétről.**

— **Barabás** Béla szorongatja Tisza Kálmánt Nagyváradon. Hm. Eddig a Tisza öntött ki, most a Tiszát akarják Nagyváradról kiönteni.

*

— Ugrán azt mondta Tisza Pista, hogy apasztani kell a tisztviselők számát. Minek is a sok tisztviselő, ha már nem korteskedhetnek?

*

Jó kívánság. — Eltessen az Isten a kor legvégső határáig — nem, annál is tovább! Addig, míg a kormány a tisztviselők fizetését fölemeli.

*

Nincs új a nap alatt. — Nem új dolog a tiszta választás, komal!

— Hátszen azelőtt nem volt.

— Dehogyan is nem; mikor a jelölt smuczog volt.

*

Kellős mesterség. — Olvastad, hogy Szegeden egy apa szabómesterségre taníttatja a fiát, a ki gymnazista és ügyvédi pályára készül?

— Annál jobb! Legalább ruhát is tud majd csinálni azoknak, a kiket mint ügyvéd levekötöztetett.

(Kakas Márton).

* **A posta-távirda köréből.** A P. T. R. T. legutóbbi száma közli a posta-távirda tisztikarban történt előteptetéseket. A nagyváradiak közül Debreczy Imre posta-távirda felügyelő a VIII. fizetési osztály I. fokozatába lépett elő; Kulka Géza postatávirda főtisztet pedig a IX. fizetési osztály 2. fokozatába léptette elő a miniszter.

* **Gyorsirási tanfolyamok.** A nagyváradai Gabelsberger-Markovits Gyorsiró-egyesület hölgyek és urak számára kezdő tanfolyamokat nyit az állami főreáliskolában és pedig: az egyesület elnökének, dr. Szombathy Istvánnak vezetése alatt szerdán délután 3-5 óráig, továbbá az egyesület jegyzőjének, Aron Gézának vezetése alatt hétfőn este 7-9 óráig. A jelentkezők azon tanfolyamban vehetnek részt, mely körülményüknek leginkább megfelel. Tandíj 5 (öt) forint, melynek fele a tanfolyam kezdetén, másik fele pedig a harmadik hó kezdetével fizetendő az egyesület pénztárosánál. A tanfolyamok 5 héttel tartanak és október 14 én (esti tanfolyam) illetve 16-án (délutáni tanfolyam) kezdődnek. Jelentkezhetni: az elnök-nél (főreáliskola), jegyzőnél (Nagy-Teleki-utca 522.) Löwenstein Zsigmond pénztárosnál (Nagy-Teleki-utca) és dr. Várnay Odón vál. tag ügyvédi irodájában (Széchenyi-tér, Ritoók-ház.)

* **A 48-as párt összejövetele Külvároson.** A nagyváradai függetlenségi és 48-as párt, látva a szabadelvű, helyesebben Tisza-párt erős ijedelmét és ebből kifolyó kapkodásait, korteskedését, összejöveteleket tart a különböző városrészekben, amelyeken a választást készíti elő. Tegnap este a Külvároson levő Fekete-féle vendéglőben volt ilyen összejövetel, amelyen mintegy 400-an jelentek meg a választók, élükön Szokoly Tamás, Stern Hermann, dr. Adorján Emil s a párt többi vezéréberekivel. Az összejövetel valóságos ünneplése volt Barabás Bélának. Beszédet tartottak Szokoly Tamás, Balogh Döme, dr. Adorján Emil, Stern Hermann, Fischer Emil, dr. Stokker József, Weisz Károly, Stern Soma és még többen Természetesen sok szó és abczug elhangzott Tisza Kálmánról, akinek működését élénk világításban tárták fel. Rámutattak, hogy az eddig alvó kormánypárt milyen erőszakos kapacitálást fejt ki félelmében. Felemlítették, hogy a Tisza-pártot rendíthetetlennek hirdetik s Hlatky és Pallay Lajos házalnak, hogy Tiszának szavazatot kerítsenek. Egyes hivatalfőnökök hatni igyekeznek alantasaikra. Ezekről nyilvántartásuk van. Még a bérkocsi tulajdonosokat is megakarják ijjeszteni egyesek, hogy ne szavazzanak az ellenzékkel. Felhívták a polgárokat, hogy akár milyen terrorizálással akarják meggyőződésüktől eltántorítani őket, jelentsék azt be a párt vezetőségénél. Összetartásra, a szavazatok leadására hívták fel a választókat. A Hymnus eléneklésével még 10 óra előtt szétoszlottak a választók. A párt vezetősége felhívja azokat az iparos szavazókat, akik a vasárnap tartandó vidéki vásárookra elutaznak, hogy okt. 3-án délelőtt szavazzanak le. A párt elnökség gondoskodik, hogy ezen választók mielőbb leadhassák szavazataikat.

* **Megölte a mostoháját.** Vaskó község lakosait véres eset tartja izgalomban. Szora Márton vaskói lakos fiát ezelőtt három évvel elvitték katonának. Mielőtt elvitték volna, nagyon a lelkére beszélt a mostoha anyjának, hogy vigyázzon a kis leánytestvéreire és a vagyonra, mert az édesapja különben is beteges ember, arra nem sokat lehet bízni. A fiu a hét elején érkezett haza Boszniából. Nagy rendetlenséget találhatott otthon a szülei házában. A leány testvére, a kf. azóta már nagy leány lett, sokat panaszkodott a mostohájára, a ki nemcsak hogy rosszul bánt vele, hanem még a vagyonkájukat is elprédálta s a mi a termés volt, ezt meg elhordta a saját leányainak. E miatt csakhamar verekedésre került a dolog a fiatal Szora és a mostohaanyja között, minek az lett a vége, hogy a legény dühében baltát kapott fel s az asszonyt teljesen összevagdosta. A véres eset a kamrában történt, a hova a lármára befutott az öreg Szora, a kit a feldühödött fiu szintén leterített. A gyilkosság elkövetése után a legény elment a járásbíróshoz, a hol önkényi jelentkezett. Az öreg Szora csak könnyebb sérülést szenvedett, ellenben a mostoha rövid vonaglás után belehalt a sérülésbe.

* **A hurok láda csodája.** Bámulatos dolgokat produkált egy fiatal magyar művész tegnap a nagyváradai zeneiskolában a czimbalmon; a genialis fiatal ember művészetét — a kinek neve Molnár János — nagyszámu közönség, köztük előkelő zenekapacitások hallgatták végig s elragadtatással beszélnek arról a szédületes technikáról, a mely a fiatal magyar művész birtokában van, a ki a budapesti zeneakadémia II. éves hallgatója s most két hónapi művész körúton van. Tévednek, akik azt mondják, hogy nincs legató az ütő hangszereken, van bizony, a sinkopákat bámulatos ügyességgel játszotta le, a pianissimo és a fortissimo meg valóban mesés; egy egész

zenekart vél hallani az ember, a mint a hurokba csap, prim, sekund, terc, bassus mind egybe olvad verője alatt s a pianója a lehetősétségig finom. A fiatal művész még két napig lesz Nagyváradon s esténként a Czegléd Sándor éttermében meghallgatható.

* **Tetten ért kabáttolvaj.** *Körffy* Lajos miniszteri titkár, volt biharmegyei főispáni titkár, kiment a hivatalos szobájából s a mint ez a hivatalban már szokás, a kulcsot kívülről bennhagyta a zárban. Mire visszajött, ajtaját nyitva találta s észrevette, hogy felöltöje is eltűnt. Rögtön lement a kapusnak s annak sikerült is a kabáttolvajt abban a pillanatban elcsipni, mikor a kabáttal ki akart osonni a kapun. A tolvajt, kiről kiderült, hogy Berger Sándornak hívják és többször büntetett csavargó, a rendőrség letartóztatta.

* **Választási elnökök a vármegyében.** Biharvármegye központi választmánya már kijelölte a vármegye 12 választókerületében az október 2-iki választásoknál fungáló választási elnököket és jegyzőket. *Vidovich* György megyei törvényhatósági bizottsági tag azonban nem fogadta el a bihari választókerületben a választási elnökséget, s így a központi választmány tegnap újból tanácskozott a kiküldések felett. Az ülése jelen voltak: Szunyogh Péter alispán elnök, Papp János, Wallner Ödön, *Vidovich* György, *Markovits* Károly, *Miskolczy* Árpád, *Balogh* László, *Balogh* Lajos, *Hranyiczky* Károly és *Keszthelyi* Zoltán. *Vidovich* György helyére a bihari választókerületbe *Hranyiczky* Károlyt, hely. elnökül *Udvarhelyi* Béla árvaszéki elnököt küldték ki. — Ezenkívül a belényesi választókerületbe az első szavazatszedő küldöttségbe jegyzőül: *Biró* Ádámot, *Kaffka* Gyula helyettes elnök helyébe pedig *Tóbiás* Miklóst, végül a nagyszalontai választókerületbe megválasztott *Leidl* Henrik szavazatszedő küldöttségi elnök helyettes helyett *Hadházy* Kálmánt választotta meg.

* **Gyűlés a Réten.** A réti polgárság ma este a Resovszky-féle vendéglőben népgyűlést tart. Nagy buzgalommal készülnek rá a polgárok, úgy hogy néhány igen érdekes felszólalás várható. A gyűlés este 8 órakor kezdődik.

* **Gyilkos vadászok.** Az andrásfalvi közbirtokosság erdeje véres gyilkosságnak volt színhelye tegnapelőtt hajnalban. Az erdőben ugyanis éjjelenként orvadászok szokták a vadakat pusztítani, e miatt Linyák Pál erdővédnek sok kellemetlensége volt az orvadászokkal, a kiket minduntalan kellett följelentgetnie. Linyák rendszerint a hajnali órákban szokta meglesni az orvadászokat, mert az időben pusztították leginkább a vadakat. Tegnapelőtt is már a hajnali óra kint találta Linyákot s puskaropogást hallva, a hang után indult. Nemsokára szemben találta magát Szencsák Mihály orvadászszal, a ki, minthogy már nem kerülhetette ki Linyákot, fegyvert fogott rá s lelővéssel fenyegette, ha közelébe mer jönni. Linyák viszont fegyvert fogott az orvadászra s így áltak pár percig szemben egymással, a mikor oldalról egy lövés dördült el s Linyák halántékán találta, rögtön összeesett. A gyilkosság délfelé derült ki, s mikor a favágók Linyák holttestét megtalálták. A gyilkost még tegnap sikerült a csendőröknek kideríteni Szacsina Antal személyében, a ki veje Szencsik orvadásznak s akkor is együtt volt az apósával s a mikor látta, hogy Linyák fegyvert fogott az apósára, egy bokor mögül lelőtte. A gyilkost és apósát a csendőrök elfogták.

x **Őszi és Téli idényre legjobbnak** elismert Női, Férfi és Gyermekek carlsbadi cipők kizárólag *Fábrty Testvérek*nél, *Nagyvárad, Fő-utca* szereshető be. Telefon 76.

Vidéki megrendelések 10 koronán felül bérmentve.

EGYESÜLETEK.

A biharmegyei nőegylet közgyűlése.

A »Biharmegyei és nagyváradai nőegylet« folyó 1901. évi szept. hó 29-én d. u. 3 órakor a városháza nagytermében közgyűlést tart.

A közgyűlés tárgyai:

1. Évi jelentés.
2. Alelnököt választása.
3. A választmánynak választás utján való kiegészítése.
4. A választmány által időközileg felvett tagok felvételeinek jóváhagyása.
5. Az 1900. évi pénztári számadás felülvizsgálata és a pénztárnoknak a felmentvény megadása.

Orvosok gyűlése. A »Biharmegyei Orvos-Gyógyszerész és Természettudományi-Egylet« folyó évi október hó 1-én délután 5 órakor (Uri-utca, Akadémia) szakülést tart, melyre a t. egyleti tagokat ezennel meghívom. Tárgysorozat: 1. Alexander Lajos: A tejvizsgálatról. 2. dr. Rác Ödön: A nagyváradai »Fehér Kereszt-egylet« gyermekmenhelyének első évi működése. Kelt Nagyváradon, 1901. szept. hó 27-én. Dr. *Edelmann* Menyhért, egyleti titkár.

Igazságszolgáltatás.

Beosztás a kir. törvényszéknél. A nagyváradai kir. törvényszéknél a f. évi október elsejétől új beosztás lép életbe. A jogkereső közönség kényelmére közöljük azt a következőkben:

Tanácsok.

Polgári, váltó, kereskedelmi és csődügyek tanácsa. Elnök: A kir. törvényszék elnöke. Előadó bírák: Mihályházy Kálmán, a közpolgári és urbéri ügyek előadója, Pallay Jenő a válóperes és gondnoksági ügyek előadója, Szentlélek László közpolgári ügyek előadója, Péter Gyula közp., részben kereskedelmi ügyek előadója, Kepes L. Miklós közp., váltó és kereskedelmi ügyek előadója, Böhm Jenő váltó, kereskedelmi, czég- és csődügyek előadója.

Polgári felelősségi tanácsok. I. polgári felelősségi tanács. Elnök: Jelentsik István. Rendes tanácsstagok: Geleta Géza, Nizsalovszky Endre.

II. **Polgári felelősségi tanács.** Elnök: a kir. törvényszék elnöke. Hely. elnök: Kepes L. Miklós. Rendes tanácsstagok: Kepes L. Miklós, Péter Gyula.

Telekkönyv. Előadók: Kiss András, Hraball Ottó.

Vádtanács. Elnök: A kir. törvényszék elnöke. Hely. elnök: Fassie Pál. Bírák: Dobozy György, a felelősségi ügyek előadója, Palánkay Károly, egyéb ügyek előadója.

Büntető főtárgyalási tanácsok. **Hétfő:** I. Főtárgyalási tanács. Elnök: Nagy Ferencz. Hely. elnök: Fassie Pál. Bírák: Dr. Csulyok Béla, dr. Máthé György.

Kedd: II. Főtárgyalási tanács. Elnök: Millye Gyula. Hely. elnök: Nagy József. Bírák: Grám Sándor, Hraball Ottó. **Vádtanács.** Elnök: Nagy Ferencz. Hely. elnök: Fassie Pál. Bírák: Dobozy György, Palánkay Károly. **Felelősségi ügyekben:** Pallay Jenő.

Szerda: I. Főtárgyalási tanács. Elnök: Nagy Ferencz. Hely. elnök: Fassie Pál. Bírák: Dr. Csulyok Béla, dr. Máthé György.

Csütörtök: II. főtárgyalási tanács. Elnök: Millye Gyula. Helyettes elnök: Nagy József. Bírák: Grám Sándor, Hraball Ottó.

Büntető törvényszéki tanácsülés. Elnök: Nagy Ferencz. Bírák: a büntető ügyszakba beosztott bírák.

Félték: I. felelősségi tanács. Elnök: Nagy Ferencz. Helyettes elnök: Millye Gyula. Bírák: Fassie Pál, Dobozy György.

Szombat: III. főtárgyalási tanács Elnök: Nagy Ferencz. Helyettes elnök: Nagy József. Bírák: dr. Csulyok Béla, dr. Máthé György. II. Felelősségi tanács. Elnök: Millye Gyula. Bírák: Fassie Pál, h. elnök: Dokozy György.

Esküdszéki ülésszakok: október 21—31, november 18—30.

A jövő havi esküdtek.

Az október havi esküdtbíróági tagok névsorát tegnap sorsolták ki a törvényszéken. Az ülés délután 4 órakor volt *Millye* Gyula táblabíró elnöklété alatt, résztvettek benne: *Fassie* Pál, *Dobozy* György törvényszéki bírák és *Jakab* Mihály törvényszéki aljegyző. Az esküdtek névsora a következőleg alakult:

Rendes esküdtek:

Detrich Endre ügyvéd, Tenke. *Farkas* József kertész, Nagyvárad. *Erdős* József magánzó, Nagyvárad. *Handl* Lajos építész, Nagyvárad. *Szemere* Bálint borászati-gyakornok, Diószeg. *Beöthy* Lajos megyei aljegyző, Nagyvárad. *Bónyi* Adorján kir. közjegyző, Margitta. *Déry* János kereskedő, Nagyvárad. *Tatár* Zoltán mérnök, Nagyvárad. *Dóbbé* Gyula kovács, Nagyvárad. *Erdélyi* József ügyvéd, Nagyvárad. *Pápai* Ferencz timár, Nagyszalonta. *Kollig* György földbirtokos, Érmihályfalva. *Nagy* F. Lajos földmives, Komá i. *Dr. Márkus* László ügyvéd, Nagyvárad. *Markovits* Pál magánzó, Tenke. *Nagy* Gábor gépész, B.-Ujfal. *Fényes* Dezső takarékp. könyvelő, B.-Ujfal. *Varga* Lajos földmives, Komádi. *Bázár* György püspökségi tiszt, Nagyvárad. *Bereczky* Sándor csizmadia, Nagyvárad. *Zigre* Miklós ügyvéd, Nagyvárad. *Kalenda* János kereskedő, Nagyvárad. *Zsigmond* Árpád kereskedő, Belényes. *Karakas* Károly megyei allelveltárnok Nagyvárad. *Fekete* Sándor fényképész, Nagyvárad. *Csávássy* Gyula nyomda-vezető, Nagyvárad. *Dr. Páffy* Lajos ügyvéd, Nagyvárad. *Paczauer* József ügyvéd, Nagyvárad. *Weisz* Károly szabó, Nagyvárad.

Helyettes esküdtek:

Brückner Hugó kereskedő, Nagyvárad. *Wechsler* Adolf kereskedő, Nagyvárad. *Marossy* Károly rostás, Nagyvárad. *Filimon* János gazdálkodó, Nagyvárad. *Máté* Lajos asztalos, Nagyvárad. *Róth* János magánzó, Nagyvárad. *Poynár* Géza pénzügyi számtiszt, Nagyvárad. *Freund* Benjámin órás, Nagyvárad. *Voszka* Ferencz cipész, Nagyvárad. *Flegmann* Ármán kereskedő, Nagyvárad.

IPARÜGYEK.

Előljárósági ülés.

Az ipartestület előljáróságának szeptember hó 26-án tartott rendes havi ülésén megjelentek: Az iparhatóság részéről *Gerő* Armin főkapitány, iparhatósági biztos. Az ipartestület előljárósága részéről: *Bertsey* György elnök, *Milibák* József alelnök, *Bodnár* János, ifj. *Cser* János, *Czegléd* Jeremiás, *Hann* Lajos, *Havasy* Zsigmond, *Hegdüs* József, *Kiss* Károly, *Lévai* Márton, *Nagy* Sámuel, *Ováry* Lajos, *Rozsly* Géza, *Széles* Lajos, *Szűts* Ferencz, *Táray* Sándor, *Vlád* Agoston, *Voszka* Ferencz, *Weisz* Károly és *Zsirky* Károly előljárók, *Kurcz* Ignác póttag, *Iványi* István, *Peller* Ferencz számvevők, *Jankovich* János főjegyző.

A múlt ülés jegyzőkönyvének felolvasása és hitelesítése után a felolvasott elnöki jelentés vétetett tudomásul, valamint a megvizsgált pénztári számadásokról szóló jelentés, mely szerint a bevétel 3452 korona 87 fillér, a kiadás 1625 korona 46 fillér, a pénztári maradvány 1827 korona 41 fillér volt.

A kunhegyesi ipartestület zászló szentelési ünnepélyére való meghívója köszönettel fogadva a küldött zászló szegbehelyezésével az ottani testület elnöke bízott meg.

A komáromi ipartestület ifjusági önképző kör alapjának gyarapítására küldött 20 darab 50 filléres tárgy nyereség sorsjegyet az előljáróság megtartotta s értékét kiutalta.

A menház tűzkárbiztosítását f. é. október 6-tól az Első Magyar Általános Biztosító-társulatnál határozta megköttetni.

Mészáros József beteg pénztárnok további helyettesítése engedélyeztetett.

A szegényebb sorsu iparos tanoncoknak iskolai rajzszerkre 50 korona folyósított.

Nagy Ferencz kőműves és Kubányi János kárpitos iparosok kérvényei nem találtak teljesíthetőnek.

Békési Pál aljegyzőnek a kért előleg megadatott.

Jankovich János főjegyzőnek 2 heti szabadság engedélyeztetett.

21 rendű számlára 588 kor. és 62 fill. lett kintalva.

A nagyváradai I-ső ruházati szabó szakosztály gyűlése. A szabó szakosztály f. hó 29-én délután 3 órakor az ipartestület Menháza helyiségében közgyűlést tart, melyre a szakosztály tagjai ezúton is tisztelettel meghívattak. Nagyvárad, 1901. szeptember hó 28-án. Weisz Károly, szakosztályi elnök. Békési Pál, szak. jegyző.

IRODALOM.

Az Egyházi Közlöny 39. száma a következő tartalommal jelent meg: Vezérczik: Az antiszemita. — Egyházi Ertesítő. — Tárca: En Jézusom! — Felebaráti szeretet. — Bizodalom Istenben. — Hétről-hétre. — A szeretet mártírjai. — A mit nem lehet megcáfolni. — Atheista ankét. — Szószék. — Kérdések és feleletek. — Apróságok. — Irodalom. — Személyi hírek. — Memento. — Hírek. — Szerkesztői üzenetek. — Hirdetések.

A megrendelések Budapest, VII. Szegényház-tér 8. sz. alá a szerkesztőségbe küldendők. Előfizetési ára egy évre 10 kor.

SZINHAZ.

HETI MŰSOR.

Vasárnap: d. u. Romeo és Julia.
este: Vereshaju.

Hétfő: Coullisset ur.

Kedd: Hoffmann meséi.

Szerda: Üdvöske.

Csütörtök: Nők az alkotmányban.

Péntek: Delila.

Szombat: Gascognei nemes.

Vasárnap: Lowodi árva. (K. Hegyesi Mari vendégfőlépte.)

Gasparone.

Elmondtuk már a magunk véleményét arról a szerencsétlen gondolatról, hogy Gasparoneval nyitották meg a színházat valamely derék magyar remekmű helyett. A színház megnyitását mindig ünnepnek tekintjük s bármily kozmopolita hangulat és izlés(telenség) dul körülöttünk, ünnepelni csak magyar módra tudunk igazán.

Nem is tekintjük a tegnapi előadást másnak, mint közönséges, hétköznapi eseménynek. Véletlenül jutott elsőnek, mert valamelyiknek elsőnek kell lennie. Elővették kiszellőzni az ócska portól, mint a hogy a régen heverő kullisszákat is csak ki kell egyszer szellőztetni.

S bármily szép is Millöcker operettje, bármennyire nagybecsűek zenei szépségei, de a benne előforduló tarkító élecek csodásan vizözön előttiek s erősen érzik rajta az idő, meg az időből megóvó naftalin. Mindezek pedig éppen nem alkalmasak arra, hogy ünnepi hangulatba ringassák a nézőt.

Nem is jelezte a megnyitás ünnepélyességét más, mint a színház teljes kivilágítása.

Attérve az előadásra, azon is volt egy és más, a mi ellentétben állt egy első előadástól megkövetelt kvalitástól. Egy-két baklövés, mint pl. hogy a tenoristának a kalapjával együtt a parókáját is lekopják; magában véve csekélység, nem is rónók fel, ha mindig egy ideális első előadás ünnepi külseje nem lebegne szemünk előtt.

De hát végre is bele kell nyugodnunk a változhatatlanba. Közönséges előadás, közönséges siker.

Hunfi (Benodzó) az új tenorista fellépése kölcsönzött volna érdekességet az előadásnak, — ha jobban sikerül a felépés. Tenoristának tenorista annyiban, hogy magas fekvésű a hangja; de egyebet nem akarunk a tegnapi előadás nyomán megállapítani. Eddigi benyomásunk, hogy nem szinpadai alak, hangja sem nagy terjedelmű s mindenféle csengéstől távol áll. Sőt mi több, hangjának még beszédközben is van valami nem kellemes mellék-árnyalata. Van azonban egy előnye, a mely most is kitűnt: jó zenei készséggel és hallással dicsekedhetik. Megválnak, mit lesz kép-sz produlkálni nagyobb és komolyabb dolgokban.

A társulat régi tagjaira mindre igen jó hatással volt a nyaralás. **Székely Irén** (Carlotta) üde és bajos volt, mint a virágok, amelyekkel meglepték. **Nyárai** (Nasoni) humorát csillogtatta, **Pintér** (Erminio-Gasparone) pompás baritonját. Ok hárman teljesen kifogástalanul játszottak.

Sok tapsot kapott **Benkő Jolán** (Zenobia) is, a mire ügyes, rutinizott játékaival bőven rászolgált. Enekszámjaiból azonban egyet-kettőt töröltünk volna. Kedves, pajzán volt **Lányi Edith**; a szünidő jó hatása az ő énekén látszott leginkább. Jó szerepre talált **Dési** is. Ugy látszik, sokkal hálásabb dolog lesz neki lírai szerelmes szerepek helyett ügyetlen ficsurokat játszani; ebben még szép rekordot érhet el, ha erre a szerepkörre adja magát. Ujjonc létére egész otthonosan mozgott a világot jelentő deszkákon **Kulinyi Mariska** (Marietta.)

Az ének- és zenekar igen jól be voltak tanulva, a finálékat különösen hatásosan adták elő.

Két dolgot lehetetlen még itt fel nem említenünk. Bár egyik sem tartozik voltaképp a kritika keretébe. — Egyik az a megint felvett vandál szokás, hogy az olasz neveket magyarosan írják ki a színlapra, ilyenformán: Luidzsi, Dzsuzeppe. Rettenetes izléstelen dolog. S ha legalább következetesen keresztül vinnék! De ha ezek között Santa Croche helyett Santa Krócsét írják, azt akkor magyarosan sánta krócsénak fogják olvasni a színház filologusának nagyobb dicsőségére. Hasonló zavaros volt az olasz nevek kiejtése a darabban is.

Másik az, hogy a jegyek eladásánál jó lesz ügyelni, nehogy egy helyre két jegyet adjanak ki, mint tegnap is megesett. Továbbá a színház alkalmazottjait sem ártott volna előzetesen megtanítani, melyik is voltaképp az első sor, melyik a második? Akkor nem ültették volna a közönség egy részét rossz helyre.

Röviden összefogva: a szorgalom jelét láttuk a pontos összjátékban, nagy kár, hogy egyes apróságok megzavarták ezt az egyet, mely művészi tekintetben képes lett volna az előadást ünnepi színvonalra emelni.

Köszönösen hagyó kezdet; ígér szép folytatást is, kevésbé szépét is.

Dr. K. A.

Színházi hírek. Hétfőn a *Coullisset ur* czimszerepében mutatkozik be a közönségnek **Krasznay Andor**, a színház új szalonkomikusa, ki ezelőtt a kolozsvári nemzeti színháznál működött. A mulatságos darab előadásában ezenkívül részt vesznek a vigjátéki személyzet elsőrendű tagjai. Kedden *Hoffmann meséi*, a bájos regényes operette kerül színre főszerepeiben **Székely Irén**nel, **Lányi Edith**el, **Hunfy Imrével**, **Bérczyvel**, **Nyáraival**, **Pintérrel** és **Csáttárral**, szerdán pedig a nemrég elhunyt **Audran** mester gyönyörű operettjét *Üdvöske*t adják, melynek czimszerepét **Ámon Margit**, többi főszerepeit **Lányi Edit**, **Pintér Imre**, **Nyárai** és **Bérczi** játsszák. Csütörtökön a képviselő választás ötletéből **Tóth Kálmán** régi híres darabját a *Nők az alkotmányban* című vigjátékot elevenítik föl. Pénteken pedig **Kacziány Viola**, a színház új drámai művésznője mutatkozik be a *Delila* című nagyhatású drámában, melynek főszerepeit kivüle **Erdélyiné**, **Peterdy**, **Pataki** és **Dési** játsszák. Szombaton újabb nagy érdekességű repriz van műsoron a *Gascognei nemes* című bájos zenéjű operettet frissítik föl, főbb szerepeiben **Székely Irén**, **Ámon Margit**, **Perényi**, **Pintér** és **Füredivel**. Vasárnap este lép föl először a szinpad állandó vendége **K. Hegyesi Mari** a nemzeti színház jeles művésznője, ki bemutatkozául a *Lowodi árva* színmű czimszerepét adja.

REGÉNY-CSARNOK.

KÖVESSÜK ÖT!

Írta: Sienkiewicz Henrik. Fordította: dr. Rada István.

3.

II.

De a tönkrejutás bekövetkezett.

Cinna javai hitelezői kezébe jutottak, s neki nem maradt egyéb, mint a faradság, mintha nehéz munkát végzett volna, a jóllakottság s még valami, eddig nem érzett dolog; határozatlan, de mély nyugtalanság.

Hisz teljesen élvezte a gazdagságot, a szerelmet, — a hogyan ezt akkor a világ értette, — élvezett minden fényűzést, élvezte a katonai dicsőséget: keresztül ment veszedelmeken, többek között megközelítette az emberi ész határait, érintkezett a költészettel és a művészettel, tehát meg tudta ítélni, hogy megszerzte az élet-től mindazt, a mit nyújthatott.

Es most úgy érezte, mintha valamit elhanyagolt, s ez valami fontos volna. De nem tudta, mi ez a valami s hasztalan gyötörte magát miatta.

Gyakran igyekezett gondolatai között keresgélgni, hogy megszabaduljon a nyugtalanságtól, mely megszállta s magát meggyőzve, hogy nincs már semmi, nem lehet már semmi más az életben, s mégis nyugtalansága, nem hogy megszünt volna, hanem nagyobbodott annyira, hogy azt hitte, nemcsak önmagáért, hanem az egész Rómáért aggódik.

Irigykedett a szkeptikusokra, de egyuttal balgáknak állította őket, a miért azt állították, hogy az őr teljesen ki lehet tölteni semmivel.

Ettől kezdve Cinnában két ember látszott élni: egy, a ki csodálkozott saját nyugtalanságán; a másik a ki azt akarata ellenére jogosultnak találta.

Vagyonának elvesztése után s hatalmas rokonainak befolyása révén elment Alexandriát kormányozni, a hova különben abban a reményben küldték, hogy e gazdag vidéken pénzügyeit rendbe hozza.

De nyugtalansága hajóra szállt vele Brindisiben s elkísérte őt tengeri útján.

Cinna azt hitte, hogy új foglalkozásainak, új ismeretségeinek, egy új világnak, új benyomásoknak meg kell őt szabadítani alkalmatlan társától.

Csalódott. Elmult egy hónap, azután egy másik: s miként Demeter Italiából hozott vetőmaga még bujában nőtt Delta termékeny talajában, Cinna aggodalma, miként a terebélyes czedrussá lett cserje, egyre nagyobb árnyékot borított lelkére.

Először azzal igyekezett elcsalítani nyugtalanságát, hogy úgy élt, mint egykor Rómában. Alexandria nagyszerű város volt; tele volt görög nőkkel, a kiknek arany haja és gyengéd arczbőre volt, melynek Egyiptom napja az áltálszó borostyánkő színét kölcsönözte. Cinna tehát az ő karjaikban keresett feledést.

De mikor belátta, hogy ez is hasztalan, az öngyilkosság gondolatával kezdett foglalkozni. Több barátja ekként szabadult meg az élet gondjaitól, még pedig sokkal selejtesebb okokból: némelyek unalomból, vagy mert üresnek érezték életüket; mások mert nem kívánták a földi javakat élvezni. Elég volt egy rabszolga, a ki egy pillanattal biztos kézzel tudta tartani a kardot.

Ez a gondolat hatalmába kerítette Cinnát, s már megvalósítani készült, mikor ebben egy furesa álom megakadályozta.

Egy folyón kelt át, mikor a tulsó parton észre vette saját nyugtalanságát egy elhagyott rabszolga képében, ki üdvözölte és mondá neki:

— Megelőztelek, hogy eléd jöjjenek.

Cinna először félt; belátta, hogy nem gondolhat a síron túli életre anélkül, hogy bele ne vegyüljön a nyugtalanság; ez oda is bizonyára követni fogja őt.

Végső kétségbeesésében elhatározta, hogy érintkezésbe lép a bölcssekkel, a kiktől a Serapeum hemzsegett, abban a reményben, hogy azok között megtalálja a talány megfejtését.

Igaz, hogy a bölcssek nem tudták neki megfajteni, kárptólásul kinevezték őt »bölcs«-nek, a mely czímet az előkelő származású és magas állású rómaiaknak szokták osztogatni.

A vigasztalás csekély volt és a »bölcs« cím, melyet oly embernek adtak, a ki képtelen volt meghatározni azt, a mi őt leginkább foglalkoztathatta, guynak tűnhetett föl; de Cinna azt gondolta, hogy a Serapeum csak lassacskint tárja föl előtte tudományát, s még nem vesztet el minden reményét.

Az alexandriai bölcssek között legtevékenyebb volt a nemes Timon, athéni születésű, római polgár, kiváló egyéniség. Több év óta volt Alexandriában, a hova Egyiptom titokzatos tudományát tanulmányozni jött. Azt beszélték, hogy a könyvtárban nem volt pergamen, nem volt papirusz, melyet ő ne olvasott volna, s hogy elsajátított minden emberi bölcseséget. Ezenkívül nyájas és méltányosan gondolkodó férfi volt.

A lágyfejű vaskalaposok és magyarázók sokasága közt azonnal felfedezte őt Cinna, és benső barátságot kötött vele.

(Folyt. köv.)

TAVIRATOK.

A búrok harca.

London, szept. 28. Kitchener jelenti Pretóriából: Miero hadnagy a somersets-hirei gyalogezredből e hó 25-én Riversdaal mellett elhagyta állomását és elébe ment három búr embernek, a kik lóháton fehér zászlóval közeledtek. Rövid beszélgetés után a búrok a hadnagygyal együtt elváltak. Vizsgálatot indítottam. (M. T. I.)

London, szept. 28. A »Pall Mall Gazette« állítólag megbízható forrásból arról értesül, hogy Kitchenernek — nézete szerint — tulságosan meg van kötve a keze és minthogy nem engedik meg neki, hogy a háboru befejezése végett minden czélszerű eszközt megkíséreljen, komolyan fontolóra vette az állásáról való lemondást. Kitchener azt kívánja, hogy a lázadókat halálra ítéljék, nem pedig rövid ideig tartó fogságra, a mely csak felbátorítja a lázadókat. Továbbá újabb és megbízható csapatok kiküldését és Fokvárosban és más helységeken a statárium

kihirdetését kívánja. A nevezett lap azt jelenti továbbá, hogy a királynak tegnap komoly beszélgetése volt a hadügyminiszterrel a harctéri helyzet és yeomanryk ujonczozása és alkalmazása felől. A jelek arra vallanak, hogy nemsokára gyökeres hadi reform fog életbe lépni. A jelen pillanat feladata nagy erősítések előkészítése szükség esetére.

London, szept. 28. Kitchener táviratozza tegnapi kelettel: A búrok tegnap Botha vezetése alatt megtámadták a zuluakat. Az erődök legénysége kemény ellenállás után visszaverte a búrokat és nagy veszteséget okozott nekik. Egyébként Natal határán teljes nyugalom van.

Pretória, szeptember 27. Megint sok engedélyt állítanak ki a Randvidékre visszatérő menekültek számára. Alapos a remény, hogy a menekültek visszatérésére irányuló intézkedéseknek általánosabb sikerük lesz.

Durban, szeptember 27. Katakónál, Zuluföldön, 26-án ütközet volt, a melyben az angolok részéről egy ember elesett és kilencz megsebesült. Este a búrok visszavonultak. (M. T. I.)

Német zászlóalj Bécsben.

Bécs, szept. 28. A király ma délelőtt a praterben szép időben szemlét tartott a kelet-ázsiai német zászlóaljban. A szemle előtt a zászlóalj első százada zeneszóval felvonult a Burgba a zászlóért, a melyet Paar gróf a Burgtér végéig elkísért, kivonult a praterbe, a hol a másik három század már elhelyezkedett. Nem messze a német csapatoktól összegyűltek az összes Bécsben lévő tábornokok, ezredparancsnokok, sok tiszt, az idegen katonai ataszék és sok német katonatiszt, a felsége érkezését várva. Ott volt továbbá Krieghammer közös hadügyminiszter, Welsersheimb osztrák honvédelmi miniszter, Beck tábornokszernagy, a vezérkar főnöke és Üxküll—Gyllenband hadtestparancsnok. Kevéssel a felsége megérkezése előtt kijöttek Ferencz Ferdinánd, Ferdinánd Károly és Rainer főherczegek.

Délelőtt fél 9 órakor érkezett meg a király osztrák-magyar tábornoki egyenruhában. Ő Felsége mindjárt lóraült és Ferencz Ferdinánd főherczeggel és kíséretével odalovagolt a német zászlóaljhoz. Itt és az egész uton sűrű sorfalat állott a közönség, a mely az uralkodót lelkesen üdvözölte. Miután Förster őrnagy, a német zászlóalj parancsnoka megtette jelentését, ő Felsége átadta a tiszteknek a nekik szánt rendjeleket, azután beszédet intézett a legénységhez és megkezdte a szemlét. A nép, himnusz hangjai mellett ő Felsége ellovagolt a legénység arczéle előtt. Rövid gyakorlat után a szemle véget ért, a zászlóalj elvonulásával. Ő Felsége a közönség lelkes ovációi között visszatért a Burgba, a német csapatok pedig ugyancsak a közönség lelkes tüntetése mellett visszatértek a kaszárnyába. (M. T. I.)

Sztrájk.

Lüttich, szeptember 28. A bányamunkások szindikátusának képviselői egyhangulag kimondták, hogy a lüttichi szénmedence bányamunkásai megkezdjék az általános sztrájkot. (M. T. I.)

Wallaral tengernagy jelentése.

Madrid, szept. 28. A Heraldo jelentése szerint Wallaral tengernagy a régens-királynak,

nek, mihelyt visszajön, jelentést fog előterjeszteni, a mely a haza védelmére szükséges eszközök megadását fogja kérni, ennek megtagadása esetére pedig a haditengerészet feloszlását fogja javasolni. (M. T. I.)

Török—francia iszály. v

Konstantinápoly, szept. 27. Bapst francia követségi tanácsos tegnap közölte a portával a francia kormány már ismert feltevéleit Lorando ügyére vonatkozólag. A minisztertanács vasárnap fog foglalkozni ezzel az ügygel. (M. T. I.)

KOZGAZDASAG.

Az osztrák-magyar bank ülése.

Az osztrák-magyar bank főtanácsa Biltinski lovag kormányzó elnöke alatt Budapesten tartott mai ülésében tudomásul vette a Pranger vezértitkár által előterjesztett beható jelentést a bank és pénpiacz helyzetéről, ugyszintén a huszkoronás aranyak forgalombahozatala körül szerzett tapasztalatokról szóló közléseket. Különös meglepedést keltett annak a közlése, hogy az arany felhalmozásának alig van nyoma. A főtanács elhatározta, hogy Lieben volt külváros, most Prága VIII. kerülete a prága fióktézet inkasszo-kerületébe vonassék be, a morva-osztrai inkasszo-kerület pedig Prigoz és Witkowitz helységekre is kiterjesztessék.

Az osztálysorsjáték tegnapi huzásán a következő főbb nyereményeket huzták ki:

10.000 koronát nyertek: 7430 41114.
5000 koronát nyertek: 31408 72361.
2000 koronát nyertek: 2214 8053 8252
36126 36325 38069 42394 44151 52059
52498 58714 60683 61499 62242 70015 71889
75929 77726 7807 80038 87844 88918 83434
95820 96136 97475.
1000 koronát nyertek: 662 12084 1857
4178 1279 7843 8018 21773 10137 12462
16102 23522 24239 25440 26275 27160 34214
35001 35869 37529 41777 43944 47617 49144
50059 50933 54002 55113 56407 56417 52950
62195 64132 65827 68523 70644 70756 71980
72909 73878 75250 77870 78434 18663 79271
79863 81050 82803 86820 87877 88056 91882
92435 92776 92721 97658.
500 koronát nyertek: 1179 2125 3194
3362 5939 7189 7837 9843 14092 15598
16131 16144 17056 18289 23771 24156 25503
25828 27847 27985 28634 28986 29545 29577
29815 30023 31676 32837 36142 36378 40443
42335 47523 40774 51931 52244 53750 54744
55991 56705 66993 57992 59352 63616 65327
66945 67555 69886 69891 70680 72676 72940
73196 75726 76681 77652 83003 83877 84857
85780 87663 91586 92099 92940 93081 93392
93973 97646 97827.

A többi kihuzott számok 200 koronát nyertek.

Marha ártáblázat 1901. szept. hó 24-éről. Egy pár első rendű jármás ökör 630—700, egy pár másodrendű jármás ökör 550—620, egy pár harmadrendű jármás ökör 250—500, 1 drbfőjös tehén 110—240, 1 drb vágó ökör 250 kgr. 160—240, 1 drb vágó tehén 150 kgr. 110—170, 2 drb. veres borju 23—48, 1 drb. fél éves borju 36—54, 1 drb egy éves borju 42—76, két éves borju 70—240, 1 drb hizott sertés 85—146, 3 ár fél éves 32—36, 1 pár egy éves sertés 42—72, 1 pár két éves sertés 72—140, 1 drb igás ló 140—240, 1 pár ökörbőr 40—52, 1 pár tehénbőr 26—36, 1 pár bojubőr 10—22, 1 pár lóbőr 10—20.

Szigligeti-Színház.

Folyószám 2.

Idénybérlet 2.

Nagyváradon, vasárnap, 1901. szept. 29-én

délután 3 órakor, fél helyárrakkal

ROMEO ÉS JULIA.

Tragédia.

este fél 8 órakor, rendes helyárrakkal

VERESHAJU.

Népszimű.

SZEMELYEK:

Özvegy Sajgóné	— — —	Benkő Jolán
András fia	— — —	Pintér Imre
Ferke	— — —	Perényi József
Bojár Ágnes	— — —	P. Szép Olga
Zsófi, leánya	— — —	Szohner Olga
Keszeg Mihály	— — —	Bognár János
Bálint, fia	— — —	Dési Alfréd
Koppants Misa	— — —	Füredi József
Szilaj Kata, (a vereshaju)	— — —	Órlei Flóra
Veréb Jankó, árva fia	— — —	Bécezi Gyula
Szemes Borecsa, menyecske	— — —	Lányi Edith
Csinos Julesa	— — —	Tóvári Anna

HELYÁRRAK: Nagypáholy 7 fr. földszinti és első emeleti páholy 6 frt. Másodemeleti páholy 4 forint. Zsólye 1 frt 50 kr. Kőrszék 1 frt 20 kr., Támlászek 1 frt. Erkélyülés 1-ső sor 60 kr., közép 2-ik sor 50 kr., Erkélyülés oldal 2-ik sor 40 kr. II. emeleti zártszék 30 kr. Földszinti állóhely 50 kr., Diák és katonajegy a földszintre 30 kr. Karzati állóhely 20 kr. Egy szinlap 10 kr.

Jegyek előre válthatók d. e. 10-től 12 óráig, d. u. 3-tól 5-ig. Esti pénztárnyitás fél 7, vasár- és ünnepnapokon este 6 órakor.

Kezdeté fél 8 órakor, vége 10 óra után.

Holnap hétfőn, szept. 30-án

Couliet ur.

Vigjáték

Reich Jenő és Társa

Tőzsde jelentése.

— A »Tiszántul« eredeti távirata. —

Hírlapárak.

	Budapest, szept. 28.
Buza októberre	7.84
Buza áprilisra	8.30
Tengeri	5.14
Rozs okt.	6.69
Zab ápr.	6.98
Káposzta, repsz, aug.	—

Értéktőzsde

	Budapest, szept. 28.
Osztrák hitel	625.50
Magyar hitel	629.50
Államvasút	624.50
Rimamurányi	416.—
Magyar jelzálog	433.—
Szigótarján	—
Wagon-állás	—

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1901. szept. 28-án.

Magyar aranyjárdék 4%	118 60
Magyar koronajárdék	92 45
Magyar vasúti kölesön aranyban 4,75%	121 75
Magyar vasúti kölesön ezüstben 2,75%	100 25
Magyar keleti vasúti államkötvény 1876-ból	119.—
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	92.—
Italmérségi jog megváltási kötvény	99 70
Horvátb-szlavónföldtehermentesítési kötvény	93 50
Magyar nyereséj-sorsjegy-kölesön	173 50
Tiszszabályozás szept. sorsjegyek kölesön	143.—
Osztrák járadék papírban	98 30
Osztrák járadék ezüstben	98 20
Osztrák járadék aranyban	118 90
Osztrák korona járadék	95 10
Osztrák államsorsjegyek	138 50
Osztrák magyar bank részvény	16 80
Magyar hitelbank részvény	618.—
Osztrák hitelintézet részvény	616 50
Párisi vista	—
20 frankos arany (Napoleon'or)	19.02
Németbirodalmi márka	—
London vista	—
20 márkás arany	23.42

Van szerencsénk a nagyérdemű közönség szives tudomására hozni, hogy Harsányi József ur, betegeskedése miatt alulirottakat bizta meg a

Bazár vendéglő

söröcsarnokának és éttermének vezetésével.

A közel mult napokban az éttermet és mellékhelyiségeit rendbehoztuk s azt modernebb alakjában átadtuk a forgalomnak.

Sok évi tapasztalatunkkal, mit Nagyvárad és vidékének kiszolgálásában szereztünk, megismerkedtünk azokkal a kívánalmakkal, mikre a vendéglőt látogató közönség méltán számot tarthat.

Izletes ételek, tisztán kezelt italok dolgában bármely helybeli vendéglővel versenyre kelünk, a kiszolgálással személyes vezetésünk alatt, a legkényesebb igényeket is képesek leszünk kielégíteni.

Midőn a nagyérdemű közönség szives látogatását kérjük, maradunk

tisztelettel

Szauer Kálmán

és

Dolgos Ignác,

a Bazár vendéglő vezetői.

195.

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.

SZENT LÁSZLÓ KÖNYVNYOMDA R. T.

Nagyvárad, Apáczai-utca 3. szám.

Művek,
folyóiratok, hírlapok,
vonalzatok,
gazdasági nyomtatványok,
egyházi, községi
és egyéb
hivatalos nyomtatványok,
körlevelek,
levélborítékok.

Elvállal és készít:
izléses kivitelben
mindennemű
nyomdai munkákat
jutányos árak mellett.

Vidéki rendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Levélfek,
számlák, falragaszok,
báli meghívók,
tánczrendek, étlapok,
naptárak,
palaczkfeliratok,
névjegyek,
gyászlapok
stb. a nyomdai szakba
vágó nyomtatványok
készítése.

A lat. és gör. szert. kath. egyházmegyei nyomtatványok

raktára.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.

Must eladás a szőlőtelepen.

A Nagyváradi tulajdonát képező szőlőtelepen az 1901. évben termelt

34 hektoliter must

árverés útján a legtöbbet ígérőnek készpénz fizetés mellett el fog adni.

Az árverés

1901. évi október elsején

delelőtt 10 órakor lesz a város szőlőtelepén megtartatva, hol a termést a tulajdonos azonnal át is veheti.

Az árverés feltételeire vonatkozó bővebb felvilágosítások az alulírott hivatalban nyerhetők.

Nagyváradi, 1901. szept. 28.

Elnöki megbízásból:

Markus János,
hegybíró, telepintéző.

Keresek nov. 1-re négy-öt szobás lakást lehetőleg Olasziban Dr. Tóth Mihály igazgató (Lukács György-utca 836.)

Értesítés!

»A nagyváradi nőipariskola« minden igényeknek megfelelő új, kiváló gondtal berendezett helyiségében, Fő-utca, Apolló-épület, gyorsan és alaposan megtanulhatók: a fehérmű, valamint a női ruha szabás, varrás, az összes műhímzések, festés, csipkeverés, szóval minden divatos kézimunkák. Kivánatra egyes fajoként is. Beiratási-díj: félévre 2 frt. Tandíj: 25 frt. az úri és 15 frt. a vegyes osztályban; mely esetleg részletekben is fizethető.

Vidéki növendékek mint bennlakók felvétetnek s kivánatra cimbalom oktatásban is részesülnek. Bővebb felvilágosítással szolgál

197-3-3.

Az igazgatóság.

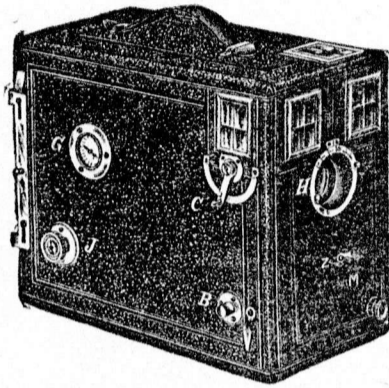
Eladó földbirtok.

Kardón, Félix-fürdő mellett, egy 25 holdból álló földbirtok, mely egy tagból

áll, szabad kézből azonnal eladó. Egy hold 300 korona. Bővebb értesítéssel szolgál: Marián Mitru tulajdonos, Kardón.

199-1-3

Mindennemű fényképészeti kellékek és gépek gyári árban kapható

Weinstock Fülöpnél

Nagyváradon,
Szt. László-tér 47-ik szám.

Képes árjegyzék bérmentve.

Van szerencsénk a n. érdemű közönség szives tudomására adni, hogy az alant jegyzett cikkek árait mélyen leszállítottuk és

teljesen kiárusítjuk

u. m. Színes selyem kelmék, nyári női ruha szövetek, mosó zefir, batiszt, angol vászon és fehér batisztok.

Szövött áru kesztyűk, gyermek- és fiu tricó ing, nadrág, netz ingek.

Tenis flanel és satin ingek, övek, sapkák és egyéb idény cikkeket.

Az összes raktáron levő napernyőket, blousokat és női fűzőket

minden elfogadható árban eladjuk.

Tisztelettel

Kunz József és társa cég,

Nagyváradi, Szt. László-tér.

146-73-0

Amerikát — Nagyváradon

**Fillérből lesz a korona,
ez a jelszava az**

Amerikai áruháznak,

**Fő-utca,
Bazár-épület.**

A bekövetkező őszi sasionra üzletünket újból megnagyobbítottuk és pedig dus választékot tartunk a legutolsó divatu női ruha-szövetek, casán, posztó, barchet és flanel kelmékből.

A legolcsóbb árban kaphatók:

Vászon, chiffon, kanavász, kreton, szőnyeg, ágygarnitúrák, posztó és berliner kendők, blous és diszitó selyem kelmék és mindennemű rövidáru cikkek.

Még eddig nem létezett olcsó árban adunk el:

Női, férfi és gyermek téli alsó ingeket és kis öltönyöket, berliner sapkákat, rekliket és fejkötőket, férfi kemény elejű és puha elejű ingeket, kézelőt és gallérokat.

Igen nagy raktárt tartunk

kész női blousokban és női alsósoknyákban, jutányos árak mellett készítünk mérték után női blousokat és aljakat bármilyen anyagból, ugyisint paplanokat a legrövidebb idő alatt.

198-4-20

Tömeges látogatást kér

Amerikai áruház, Fő-utca, Bazár-(színházi)-épület.

a hol minden olcsó, semmi sem drága.